

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Практикум з наукової комунікації»

обов'язкова загальна

за освітньо-науковою програмою «Цивільний захист»
підготовки за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти
в галузі знань 26 «Цивільна безпека»
за спеціальністю 263 «Цивільна безпека»

Рекомендовано кафедрою мовної
підготовки на 2021-2022 навчальний
рік.
Протокол від 22 червня 2021 року № 10

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної
дисципліни «Практикум з наукової комунікації»

2021 рік

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

Знання отримані під час вивчення навчальної дисципліни «Практикум з наукової комунікації» сприяють удосконаленню культури наукового мовлення, правильності ведення наукової документації, побудові текстів наукового стилю, відомчого та загальнодержавного усного спілкування. Пріоритетним набуває досконале володіння науковцями літературною мовою, її обома формами – усною і писемною.

Курс передбачає формування стійких навичок наукової комунікації відповідно до державних та міжнародних стандартів, умінь використовувати набуті знання під час вирішення питань наукового та педагогічного характеру.

Набуті знання також формують особистість майбутнього науковця.

Інформація про науково-педагогічного(них) працівника(ів)

Загальна інформація	Богданова Ірина Євгеніївна, завідувач кафедри мовної підготовки соціально-психологічного факультету, кандидат філологічних наук, доцент.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Чернишевська, 94, кабінет № 428. Робочий номер телефону – 707-34-27.
E-mail	i_bogdanova@ukr.net
Наукові інтереси	стилістика, лінгвопоетика, соціолінгвістика, психолінгвістика, термінологія, теорія та практика перекладу

Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться відповідно до затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щочетверга з 15.30 до 16.30 в кабінеті № 429. У разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

Мета вивчення дисципліни: розвиток академічних та професійно орієнтованих комунікативних компетенцій здобувачів, що сприятиме підвищенню якості їхньої науково-дослідної діяльності та професійного рівня, культури наукового усного і писемного мовлення державною мовою під час презентації та обговорення результатів власного наукового дослідження.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти	
	очна	заочна
Статус дисципліни	обов'язкова загальна	обов'язкова загальна
Рік підготовки	1	1
Семестр	1	1
Обсяг дисципліни:		
- в кредитах ЄКТС	3	3
- кількість модулів	1	1
- загальна кількість годин	90	90
Розподіл часу за навчальним планом:		
- лекції (годин)	4	4
- практичні заняття (годин)	26	10
- семінарські заняття (годин)	—	—
- лабораторні заняття (годин)	—	—
- курсовий проект (робота) (годин)	—	—
- інші види занять (годин)	—	—
- самостійна робота (годин)	60	76
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	—	—
- підсумковий контроль	екзамен	екзамен

Передумови для вивчення дисципліни

українська мова (за професійним спрямуванням)
вільне володіння державною мовою у соціальній і професійній сферах;
демонстрування культури мислення, мовлення та навички культурного діалогу.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми «Цивільний захист»
вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	ПРН
Виділяти загальнонаукові (філософські) компетентності, спрямовані на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.	ПРН01.
Ідентифікувати наукові та практичні проблеми, готувати наукові тексти та доповіді, здійснювати публічну апробацію результатів досліджень як державною так і	ПРН04.

іноземними мовами, демонструвати усну та письмову комунікацію.	
Демонструвати лідерські якості, навички міжособистісної взаємодії, вміння працювати в команді дослідників, ефективно спілкуватися на професійному та соціальному рівнях, дотримуючись принципів наукової етики.	ПРН05.
Здійснювати публічну апробацію результатів досліджень, сприяти їх поширенню в науковій та практичній сферах як українською, так і іноземними мовами.	ПРН11.
- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:	
Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, ПК
Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).	ЗК06.
Здатність апробувати й публічно представляти та захищати результати наукових досліджень; рецензувати та реферувати наукові статті; перетворювати результати досліджень в технічні рішення, прикладні рекомендації, стратегії тощо.	СК11.

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1.

Тема 1.1. Наукознавство. Наукові спільноти.

Тема 1.2. Модель творення та сприйняття наукового тексту.

Тема 1.3. Методологія наукових досліджень.

Тема 1.4. Методи наукового дослідження.

Тема 1.5. Комунікативний кодекс.

Тема 1.6. Поняття пресупозиції як запоруки успішної комунікації науковців.

Тема 1.7. Експліцитна й імпліцитна інформація в науковій комунікації. Текст і дискурс.

Тема 1.8. Комунікативні інтенції. Стратегії мовленнєвого спілкування. Науковець як особистість.

Тема 1.9. Новітні способи наукової комунікації. Формування єдиної наукової картини світу.

Тема 1.10. Основні способи передавання слова як лексичної одиниці.

Тема 1.11. Безеквівалентна лексика й псевдоеквіваленти.

Тема 1.12. «Калька» та власне українські відповідники.

Тема 1.13. Практикум перекладу фахового тексту.

Тема 1.14. Модульна контрольна робота.

Тема 1.15. Підсумкове заняття.

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього

процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Очна форма					
	Кількість годин					
	усь ого	у тому числі				
		лек ції	практичні (семінар ські) заняття	лаборато рні заняття (інші види занять)	самості йна робота	модульн а контрол ьна робота
1- й семестр						
Модуль 1						
Тема 1.1. Наукознавство . Наукові спільноти.	6	2			4	
Тема 1.2. Модель творення та сприйняття наукового тексту.	6		2		4	
Тема 1.3. Методологія наукових досліджень.	6		2		4	
Тема 1.4. Методи наукового дослідження.	6		2		4	
Тема 1.5. Комунікативн ий кодекс.	6	2			4	
Тема 1.6. Поняття пресупозиції як запоруки успішної комунікації науковців.	8		2		6	
Тема 1.7. Експліцитна й імпліцитна інформація в	6		2		4	

науковій комунікації. Текст і дискурс.						
Тема 1.8. Комунікативні інтенції. Стратегії мовленнєвого спілкування. Науко	6		2		4	
Тема 1.9. Новітні способи наукової комунікації. Формування єдиної наукової картини світу.	6		2		4	
Тема 1.10. Основні способи передавання слова як лексичної одиниці.	6		2		4	
Тема 1.11 Безеквівалентна лексика й псевдоеквіваленти.	8		2		6	
Тема 1.12. «Калька» та власне українські відповідники.	6		2		4	
Тема 1.13. Практикум перекладу фахового тексту.	6		2		4	
Тема 1.14. Модульна	6				4	2

контрольна робота.						
Тема 1.15. Підсумкове заняття.	2		2		—	
Разом за модулем 1	90	4	24		60	2

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є екзамен

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів за освітніми компонентами здійснюється за 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України з переведенням в оцінку за рейтинговою шкалою ЄКТС та в 4-бальну шкалу.

Таблиця відповідності результатів оцінювання знань з навчальної дисципліни за різними шкалами

За 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України	За рейтинговою шкалою (ЄКТС)	За 4-бальною шкалою
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	задовільно
50–54	E	
35–49	FX	незадовільно
0–34	F	

Критерії оцінювання

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті методом опитування та тестового контролю.

У процесі вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти виконують одну модульну контрольну роботу.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами

навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Види навчальних занять		Кількість навчальних занять	Максимальний бал за вид навчального заняття	Сумарна максимальна кількість балів за видами навчальних занять
I. Поточний контроль				
Модуль 1	лекції	2	2	4
	практичні заняття*	12	4	46
	за результатами виконання контрольних (модульних) робіт (модульний контроль)*	1	20	20
Разом за модуль 1				
Разом за поточний контроль				70
II. Індивідуальні завдання (науково-дослідне)				—
III. Підсумковий контроль (екзамен)				30
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи				100

Поточний контроль.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на практичному занятті:

2 бали – здобувач вільно володіє всім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі та аргументовано висловлює свої думки, наводить приклади;

1 бал – здобувач частково володіє матеріалом та може окреслити лише деякі проблеми теми;

0 балів – здобувач не знає відповіді на питання або поверхово розкрив лише окремі положення при цьому припустився суттєвих помилок.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, логіка викладу, культура мови, емоційність та переконаність, використання основної та додаткової літератур (підручників, навчальних посібників тощо), аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки.

Модульний контроль.

Модульна контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється через проведення аудиторної письмової роботи під час проведення останнього практичного заняття в межах окремого залікового модуля.

Критерії оцінювання знань здобувачів під час виконання модульних контрольних робіт :

20 балів – оцінюється робота здобувача вищої освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовує обов'язкову та додаткову літературу, вільно володіє науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.

16-12 балів – оцінюється робота здобувача вищої освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовує при цьому обов'язкову літературу, володіє науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань він демонструє не достатню глибину матеріалу та аргументації, допускає при цьому деякі незначні помилки.

11-8 балів – оцінюється робота здобувача вищої освіти, який відтворює певну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, але не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає певні помилки.

7-4 балів – оцінюється робота здобувача вищої освіти, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.

6-2 бали – оцінюється робота здобувача вищої освіти, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає певні помилки, відповідає на питання, що потребують однослівної відповіді.

1-0 балів – оцінюється робота здобувача вищої освіти, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Підсумковий контроль.

Критерії оцінювання знань здобувачів на екзамені:

25-30 балів – у повному обсязі здобувач володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкрив зміст теоретичного питання, правильно виконав практичне завдання;

20-24 бали – достатньо володіє навчальним матеріалом, в основному розкрито зміст теоретичного питання. При наданні відповіді на деякі питання не вистачає глибини та аргументації, при цьому є несуттєві неточності та незначні мовленнєві помилки.

15-20 балів – у цілому володіє навчальним матеріалом, але поверхово аналізує матеріал без обґрунтування та аргументації, допускає суттєві мовленнєві помилки.

7-14 балів – недостатньо розкриває зміст теоретичного питання та практичного завдання, допускаючи при цьому суттєві помилки.

1-6 балів – частково володіє навчальним матеріалом, відповіді загальні, допущено при цьому суттєві помилки.

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичного завдання.

Перелік теоретичних питань для підготовки до екзамену:

1. Наукознавство.
2. Наукові спільноти.
3. Модель творення та сприйняття наукового тексту.
4. Методологія наукових досліджень.
5. Методи наукового дослідження.
6. Комунікативний кодекс.
7. Моделі та канали комунікації.
8. Поняття пресупозиції як запоруки успішної комунікації науковців.
9. Експліцитна й імпліцитна інформація в науковій комунікації.
10. Текст і дискурс.
11. Прагматичні аспекти наукової комунікації.
12. Комунікативні інтенції.
13. Стратегії мовленнєвого спілкування.
14. Науковець як особистість.
15. Лаконічність наукової думки.
16. Еволюція способів трансляції наукових знань.
17. Новітні способи наукової комунікації.
18. Формування єдиної наукової картини світу.
19. Основні способи передавання слова як лексичної одиниці.
20. Поняття лексичного варіанту в перекладі.
21. Безеквівалентна лексика й псевдоеквіваленти.
22. «Калька» та власне українські відповідники.
23. Практикум перекладу фахового тексту.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.

2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).

3. З навчальною метою під час заняття мобільними пристроями дозволяється користуватися тільки з дозволу викладача.

4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література

Базова

1. Освітньо-наукова програма вищої освіти «Цивільний захист» за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти в галузі знань 26 «Цивільна безпека» за спеціальністю 263 «Цивільна безпека». (Розглянуто та затверджено вченою радою Національного університету цивільного захисту України протокол № 10 від 17 червня 2021 р.)
2. Бірта Г.О., Бургу Ю.Г. Методологія і організація наукових досліджень. Навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2014. 142 с.
3. Культура наукової мови: навч. посібник Н.О. Лисенко, Н.В. Піддубна, О.О. Тележкіна. Х.: Тім Пабліш Груп, 2015. 224 с.
4. Методологія науково-дослідної роботи: навчальний посібник. О.Б. Кривонос, О.М. Демченко; за ред.. О.В. Кононова. К.: ВСВ «Медицина», 2011. 160 с.
5. Наукова комунікація як складова фахової діяльності / Українська мова за професійним спрямуванням: Підручник. 5-те вид., виправл. і доповнен. / С.В. Шевчук, І.В. Клименко. К.: Алерта, 2019. С. 510-634.

Допоміжна

1. Аллахвердян Т.М. Методичні вказівки щодо самостійної роботи з навчальної дисципліни «Основи наукової комунікації». Дніпропетровськ, 2015. 17 с. (електронна бібліотека НУЦЗУ).
2. Дудик П. С. Стилїстика української мови: Навчальний посібник. К. Видавничий центр «Академія», 2005. 368 с. (Альма-матер)
3. Селіванова О.О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики (аналітичний огляд). К. Видавництво українського фітосоціологічного центру, 1999. 148 с.
4. Шпиґа П.С. Міжнародні комунікації: Конспект лекцій. К. Київський міжнародний університет, 2004. 94 с.

Розробник:

Ірина БОГДАНОВА, завідувач кафедри мовної
підготовки кандидат філологічних наук, доцент